

BAJAI FÜGGETLEN ÚJSÁG

POLITIKAI HETILAP

A bajai függetlenségi és 48-as párt hivatalos közlönye.

Megjelenik minden szombaton.

Szerkesztőség: Főter 434.
Kiadó: ifj. Wagner Antal
könyvkereskedő.

Felelős szerkesztő:
Dr. Szirmai Vidor
ügyvéd.

Főszerkesztő:
Dr. Reich Aladár
orsz. képvis.

Főmunkatársak:
Dr. Nyiraty János
Dr. Valentin Emil

Előfizetési árak:
Egész évre 6 kor. Fél évre 3
kor. Negyed évre 1:50. Egyes
szám ára 12 fillér.

Köztudat.

Mikor a szabadság hófehér angyalának napragyogású szárnyai a kiontott honfivér harmatcseppjeitől elnehezülve, fáradtan csapkodtak immár az ürben, hogy megvigyék a magyar szabadságharc halálhírét az Úr zsámolyához, — mikor idegen rablók hordák százai tiporták dübörögve ezt a szívünk vérevel öntözött, ezer évig, ezer ellenséggel szemben halálig védett édes haza imádott földjét, — mikor két nagyhatalom rabszolga seregének sikerült közös erővel kicsavarni a hosszú, pihenéstelen harcban megdermedt, holtra fáradt kezinkből a szent szabadság egyetlen palládiumát, az elgörbült, csorbára vert kardot, — mikor kárörvendő, sátáni kacagással rúgtak egyet-egyet a legyőzött magyar oroszlánon az előle nem régen még halálos rémülettel menekült osztrák zsoldosok, — mikor a már minden hitétől megfosztott, minden reményéből kiszarolt honfílélek vigasztalan keserősége holt tengerré tette ezt a tejjel-mézzel folyónak híresztelt Kánaánt, — mikor a győztesre is lealázó, szégyenteljes eredmények gyalázatos pidesztáljára felemelkedett mohó kezű hóhér bosszút lihegve, becstelen módon letépte hazánk szabadságának éjbe borult egéről

annak legmagasabban ragyogó tizenhárom vezérszillagát: akkor ebben a vampirok számára előkészített történelmi, halálos csöndességben felzendült a „Gott-erhalte“, ez a pribékymnuszsza degradált gyönyörű zsolozsma!

Ő nem azért szólalt meg, hogy elnyomja az elesett szabadság hősök kínos halálhörgésének, a hazát vesztett hazafiak elfojtott zokogásának, a száműzöttek átokgyűjtő fohászainak, a becsapódó börtönajtók rémes csikordulásának lelket remegtető, álmogyilkoló hangjait, oh nem! hisz ezeket mennyei gyönyörűség volt hallani a szabadság fegyvereinek csengésétől fájva-zugó felséges osztrák császári füleknek — hanem azért harsogott át letarolt hazánk pusztaságain ez a vérlázító, dühforraló hóhérmars, hogy felvigye a császári trón hálaadásának örömhangjait az egek úrához, aki megengedte, hogy ez a hazáját, alkotmányát, törvénybe iktatott, királyi esküvel sokszorosan megpecsételt szabadságát védeni elég vakmerő és ezért rebellis nemzet, a nemtelen bosszú sarka alá lett gázolva.

Még nem forrt be, még gyöngyözött az igazságért és bosszúért égre kiállító véres száju seb a nemzet testén; még ott vibráltak a levegőben a „Gott-erhalte“ szabadság temető, kísértet idéző akkord-

jai, mikor azt mondták, vessük a multakra a feledés mindent eltakaró, mindent elenyészítő fátyolát, béküljön ki a porba gázolt, rabszolgává alázott nemzet fejedelmével, legyen vele egygyé a szeretetben és kölcsönös bizalomban.

És a magyarok hagyományos királyhűsége térden fejet hajtott alkotmányosan megkoronázott uralkodója előtt; keserű érzéssel bár, de ráborította azt a bizonyos fátyolt szenvedéseinek sötét, bánatos eseményeire és teljes odaadással törekedett, hogy uralkodó királyával még nagy, majdnem emberfölötti áldozatok árán, néha még egyéni karakterének feláldozásával is, az egyetértést fenntartsa

Sok szomorú tapasztalatokhoz jutottunk ezeréves állami létünk folyama alatt, híres királyhűségünk nyomán, de soha annyi keserűség, annyi méltatlanság nem ért bennünket, mint az utolsó harmincöt év alatt, az 1867-iki kiegyezés óta.

Fájdalmas szívvel, elboruló lélekkel tapasztaltuk szünetlenül, hogy uralkodónk igazságos szívéhez nem tudjuk megtalálni az utat, hogy a világtörténelemben példátlanul álló nagy lojalitásunk viszonzásra nem talál.

Valahányszor érdekeink, jogos kívánalmaink Ausztria óhajtásaival szembe kerültek — pedig számtalan eset volt

TÁRCA.

Ruttkayné.

Írta: TIMÁR SZANISZLÓ.

Minden fém elváltozik, átalakul idővel, vagy vele idegen elemek érintkezésével. Csak az arany marad meg tisztán, fénylően, ragyogón. Ezt az aranyat képviselte Ruttkayné-Kossuth Lujza, aki immár halva fekszik ott a Múzeum-körúti lakásán. Arany volt szíve-lelke, arany az értelme, arany a kedélye. Szébb jelzővel nem lehet bucsuztatni, mint azzal, hogy ráillett a szó a maga nemes és tiszta értelmében, hogy magyar nő, hogy igazi nő volt.

Aranykedélyét, tiszta lelkét, megható nőieségét a sors viszontagságai sohasem homályosították el. Erényét a sorscsapások csak növelték. Elvesztette férjét; tragikus halállal halt meg két fia, az egyik csatában, a másik a tenger hullámaiban. Együtt túrt és szenvedett testvérével Kossuth Lajossal, de mindez a szenvedés csak arra volt, hogy minden szeretetét, minden gyöngédségét rápazarolja imádott testvére, a halhatatlan férfiura, akinek Magyarország a szabadságát köszönheti.

Abban a történetben, a mely Kossuth Lajos nagy nevéhez fűződik, Ruttkayné-Kossuth Lujzának van egy kicsiny szerepe. Nem a

nemzet történetébe játszott bele ez a szereplés, erre ő nem is vágyódott. De belejátszott Kossuth Lajos magánéletének történetébe és ez elég nagy szerep, a melyet a sors egy magyar nőnek juttathatott. Talán vigasztalásképpen engedte meg neki a sors, hogy állandóan követhette őt utjában, száműzetésében; kísérte őt vándorlásaiban két világrészen át. És mindenhol gondoskodott kényelméről; vezette háztartását; levette róla az élet apró és kellemetlen gondjait s erényének, szeretetének fényével enyhítette a nagy száműzött keserű fájdalmait.

A dicsőségből, amely Kossuth Lajos halhatatlan alakját övezi, egy fény sugarat odaszáll a magyar nő homlokára és világító fénye mindig észrevehető lesz, valahányszor Kossuth Lajosról és családjáról léssen szó. Ezt a fény sugarat kiegészíti az a ragyogás, amely e ritka asszony erényéből és egyéniségéből sugárzik ki.

Szelid és galamblelkű volt mindig. És ha szűség volt rá, tudott hősies is lenni, mint ahogyan illik magyar asszonyhoz, Kossuth Lajos nőtestvérehez. A Kossuth-családban mindig csodálattal említették mekkora hősieségét tanusított, mikor Őt Kossuth Lajos Törökországból levélüzenettel Magyarországra küldte. Sokan azt tanácsolták Kossuth kör-

nyezetében a nagy száműzöttek, hogy ne tegye ki Ruttkayné egyideig hallgatta a tanácsadókat, azután így szolt:

— Megyek a levelekkel Magyarországra. Kossuth Lajos nővére, egy magyar nőnek, ha kell, készen kell lennie a halálra is, mikor a haza kívánja.

És elindult. Egy angol ember, híve Kossuthnak, utána indult és rábeszélte, hogy adja neki át a levelet, mert őt, Ruttkayné az osztrák megismeri és így veszélynek megy neki. Ruttkayné tudta, hogy az angol megbízható. Át is adta neki a leveleket, egynek, a legfontosabbnak kivételével. Ezt maga akarta vinni. E miatt szóról-szóra betanulta a levelet s az iránt eltépte. Triesztben csakugyan felismerték. Börtönbe vetették, meg is motozták, de azért nem tudtak meg tőle semmit. Más ruhát adtak neki, az övét meg vegyileg is megvizsgálták, hátha valami írást találnak nála. Azt meg nem találtak, de azért Ruttkayné az üzenetet mégis eljuttatta rendeltetési helyére.

Nagyon sokban hasonlított Kossuth Lajoshoz. Valamennyi testvér közül ő hasonlított hozzá legjobban. Arcvonásai, beszédmodorának sajátosságai, némely kifejezése mind emlékeztettek Kossuth Lajosra. A nagy száműzöttek szokása volt hangosan beszélni, a

erre — nekünk kellett engednünk, nekünk kellett áldozatot hoznunk, miránk parancsolták az engedelmisséget, ha kellett királyi szóval is.

És mi mindig megadtuk magunkat birkatürellemmel, mintha ez másként nem is lehetett volna és a mellett hűségesen dobáltuk a feledés fátyolát a multak dicsőséget és fájdalmat takaró sirhalmaira.

Sok keserves panaszt, tenger keserűséget, megalázást kellett elnyelnünk. És nyeltük megadással egész torkig.

Egyik nemzeti királyunk tetemeinek a közelmultban történt elhantolásánál nem láttunk királyi kíséretet — pedig törvényes jogelőd volt, megkoronázva Szent István megszentelt kettős koronájával.

Kossuth Lajos temetésénél sem volt képviselve az uralkodó ház — pedig tudta, hogy legodaadóbb hűségű országának, a Magyar nemzetnek szeretve tisztelt bálványa volt ő, akinek emlékéhez való örök ragaszkodásunk azonban nem ingatja meg királyi hűségünket.

Kossuth Lajos születésének századik évfordulóját áhitatos kegyelettel, lelkesedéssel ünnepeltük meg és a dinasztia ettől az ünnepléstől is távol tartotta magát, mint egy pestises sokadalomtól — holott ismerte, hogy a Magyar nemzet szabadságának élő testté vált symboluma Ő!

Pedig egy csepp köny a király szeméből a nemzet zokogva gyászolt nagy halottjának koporsójára, egy szemernyi együttérzés kimutatása a haza nagy fiának emlékünnepe: többet használt volna ez mint a világ összes multat takargató fátyola és a nemzet a hűség, a ragaszkodás extazissá magasztosult odaadásával borult volna le a szeretetnek, az engesztelődésnek megnyitott szívű király trónszámolyánál.

Most legutóbb, mikor a nemzet legfontosabb, legégetőbb létérdekeiről van szó, mikor ez a hűsége jutalmául Ausztria által kizsákmányoltatni engedett ország iparának, kereskedelmének megv-

dése érdekében munkálkodik, mikor boldogulását egyedül az önálló vámterület megalkotásában hiszi és reményli feltalálni: akkor az uralkodó — mintha balsorsunk suggerálná, — hatalmas szavát veti nagy sullyal a végzet mérlegébe és azt kívánja, hogy vámterületünk Ausztriával közös legyen.

Ugy csendült ez a királyi szó, mint Magyarország gazdasági életének halálharangja.

Nem akarunk még eltemetkezni! Ezeréves létünk tiltakozva tagadja az elmúlás és a jövő élet talányos homályát!

És mikor már csordultig telt meg a keserű pohár, mikor a Kossuth kultuszt a király hűséggel szembeállították, akkor megszólalt Rákóczy tárogatója zokogva, bűgva, sikoltva!

Zokogva a haza árván elhagyott helyzete felett, bűgva a honfi lélek bánatos érzésével, sikoltva az elszántság harcba hívó nyerseségével.

A 48-as Kossuth-párt soraiból szólalt meg a tárogató, megreszkedtetve a Burg vihar korbácsolta ablakait.

Ezt a pártot illeti meg a dicsőség, hogy férfias bátorsággal, nyílt homlokkal, lángoló daccal vágta oda az igazság szavát a királyi bizalom letéteményesének.

Az őszinteség nemes hangja tört utat a trón magasáig, szárnyain hordva az igazság aranyos himporát.

Nem az alázatos könyörgés alamizna kolduló hangja illeti meg a szuverén népet, hanem a jogok érvényesítésének nyílt, férfias beszéde.

Ami nem illet bennünket, sohse kértük. Ami törvényes jogunk, azt sürgetve követelnünk kell!

Debuisset pridem!

Azelőtt sem, most se beszélt a 48-as Kossuth-párt az osztrák parlament csapadék-jargonján, de minden szaván ott lángolt a szent meggyőződés, a jogos aspirációk, a hamisítatlan igazság örök bélyege!

És mégis mi történt, mi volt erre a válasz?!

Hollós Mátyásnak, az *igazságosnak*, a *nagyszívűnek*, a hősnek, a tudományok és művészetek lánglelkű pártolójának, a *mi vérünkéből lett testnek* a szobrát leplezték le szülővárosában, Kolozsvárott — és a magyar király nem volt ott!

Annyi magasztos nagyság, annyi nemes erény összpontosult Mátyás királyunkban, hogy közülük egy is elég, hogy egy uralkodót nagygyá tegyen!

A magyar király mégse ment el erre a nemzeti ünnepre!

Hát az osztrák császár nem régiben, ott tudott lenni egy ausztriai kis menedékház felszentelésénél — hanem a magyar király nem vett részt az egész magyar nemzetnek, a magyar nemzet minden rétegének öröm ünnepein!

Nem ment el, nem volt ott, ellenben megjelent ott is, mint mindenütt a „Gott-erhalte“ nemzeti türelmünket kísértő, próbára tevő démona.

És felvérzett rá a tizenhárom aradi vértanu szive fölött a sir, keresztül verte a multakra vetett fátyolt, vérrózsákat festve fekete alapra!

És ez a tizenhárom vérrózsa oda vetette viharjósító tüzfényét a magyar égboltozatra, meglátják talán Bécsben is!

Felvérzetek ezek a sirok eddig is, fel fognak vérezni ezután is, valahányszor csak méltánytalanság, mellőzés, mostoha bánásmód éri ezt a nemzetet!

Hiába vetünk mi fátyolt a multa, leszórja azt onnan a kétfejű sas minden szárnylebbenése, a gyűlöletes „Gott-erhalte“ minden egyes békefelforgató akkordja!

És nem lesz béke, nem lesz nyugalom ebben a szerencsétlen országban soha. Fel fognak járni a multak árnyai túlvilági álmuk megháborított sirhomályából örökké, míg magyar él e földön!

Hanem ha majd egyszer zarándok utra indul a magyar király és bibor palástjának hermelines szegélyével engesztelőleg megérinti a szabadsághősök sok keservet takaró, mesemondó sirhantjait, ha majd az igazi részvét bánatos, sziv-

mikor valamit nyomatékkal akart mondani. Szakasztottan úgy beszélt Ruttkayné-Kossuth Lujza is. Még szónoki képessége is volt. Egy alkalommal küldöttség ment Kossuth Lajoshoz. A küldöttséget, minthogy Kossuth Lajos beteg volt, Ruttkayné bucsuztatta. Mindenkit meglepett az a szabatosság, a melylyel beszél és a könnyedség, a melylyel a beszédet mondotta.

Leírhatatlan szeretettel csüngött Kossuth Lajoson és két fián. A két Kossuth-fiu nevelésében neki nagy része volt, a miért azok hálások is voltak iránta mindvégig.

Meghatók azok a dolgok, amelyeket róla, mint háziasszonyról beszélnek. Egyike volt a legjobb háziasszonyoknak. Takarékos a szél-sőségig. De sohasem fukar. A szegényeknek bőven juttatott és inkább magától vonta el, csak hogy több jusson a szűkölködőknek. Pompás kézimunkákat tudott készíteni. Van egy prot. egyelet, a mely szegény sorsú leányoknak juttat ruhát. Ennek az egyeletnek küldte Ruttkayné az általa készített kézimunkákat. Igen vallásos is volt, de vallásossága nem terjedt a bigottériáig. Mértékletes volt és vigyázott rá, hogy környezete se lépje át a mértékletesség körét. Szelid volt azokhoz, a kik közeledtek hozzá, de tudott erélyes is lenni, a mikor

Kossuth Lajos nyugalmanak védelmezésről volt szó.

Gondos és szerető anya nem tud úgy vigyázni gyermekeinek kényelmére, mint a hogyan ő vigyázott Kossuth Lajosra. Tanulmányozta, mit szeret enni-inni a nagy száműzött és annak soha sem volt szabad hiányozni az éléskamrából. Meghatottság nélkül nem tudják említeni a Kossuth család tagjai, hogy milyen féltékenyen őrizte ő az éléskamrában a sárga kását és a kajszin barack-lekvárt, mert tudta, hogy ezek Kossuth Lajosnak kedvenc ételeihez tartoznak.

Mindezeket a tulajdonságokat kiegészítette nagy műveltsége; tudott angolul, franciául, olaszul és egy kicsit németül is. Társalgása egyszerű és kresetlen, nyájas és megnyerő volt. Egyszerűen ruházkodott is és gyűlölte a keresett piperét.

Két év óta alig tudott valamit a külvilágról. Fényes női elméjét a kor elhomályosította.

Sok szenvedésen, sokmegpróbáltatáson esett át. Idegen világban, idegen emberek közt vándorolt. Korán vesztette el gyermekeit is, de azért gondoskodott a sors arról is, hogy vigasza legyen. Legnagyobb vigasza az volt, hogy életét Kossuth Lajosnak szentelhette.

Látta elvonulni a nagy világ-eseményeket maga előtt s ez események közt látta bátyjának fénylő alakját kiemelkedni. Látta a nemzet nagy imádatának megnyilatkozását. Hazakisérte a nagy halottat száműzetéséből és elkísérte őt utolsó útjára. Tanuja volt annak a hatalmas kultusznak, amely a Kossuth Lajos neve körül kifejlődött és látta az idők viharában nőni, egyre nőni a Kossuth név nagyságát. Öregségében pedig szerető és jó rokonok, a Brázayak vették pártfogás alá; levettek minden gondot a válláról; ellátták minden jóval és körülvették szeretettel, ami nélkül öreg asszonynak oly sivár volna az élet.

És ugyszólván szenvedés nélkül ment át a földi életből az örök életbe. Halála csöndes és fájdalom nélkül való volt. Így élt és halt egy magyar asszony, egy igazi nő, a kinek sirját a kegyelet ápolni fogja és emlékét áldja az a nemzet, a melynek Kossuth Lajos az eszménye. És mindenki, a ki lelkesedéssel említi Kossuth Lajos nevét, szívébe foglalja majd Ruttkayné-Kossuth Lujzát, a hü testvért és hü kísértőt is egyszersmind.

ből jövő könyeivel szemében, oda helyezi poraikra békehirdető pálmalmombját: akkor majd az örök álom háborítlan édes szendergésével nyugszik megszentelt, glóriás fekhelyén az aradi 13 és a habsburg politika szabadságért hullott többi vértanuja

És akkor majd a magyar nemzet nem tekint vissza bánatos érzéssel a szabadság martirjaira, hanem lelkesedéssel és gyönyörrel a történelmi nagy idők legendás hőseire.

És akkor majd talán Magyarország önálló vámterületére nem fogják becsempészhetni a „Gotterhalte“ gyűlöletet szító, lélekháborító dugárúját se!

Dr. —y.

Az ipartörvény reformja.

Mostanában fogja az iparosok leghivatottabb képviselője körvonalozni az ipartörvény reformjához elfoglalt álláspontját. Az 1884. XVII. t.-c., mely hét fejezetben szól az ipar megkezdéséről, az ipar gyakorlásáról, a segédszemélyzetről, az ipartársulatokról, a kihágásokról és ezek büntetéséről, az iparhatóságokról és az eljárásról, valamint az azok végrehajtására vonatkozó nagyszámu miniszteri rendeletek által teremtett jogállapot folytonos panaszokra szolgáltat okot. Ipartestületek, iparoskongresszusok számtalan fölterjesztést intéztek a kereskedelmi miniszterhez, aki ezelőtt három évvel végre komolyan hozzálátott az idevágó anyag egybegyűjtéséhez s a szakkörök foglalkoztatásához, hogy a folytatott tanulmányok révén alapot nyerjen az ipartörvény alapos revíziójához.

Ebből az időből származik az 50-ik §-nak módosítása. Az 50-ik § szerint minden iparosnak joga volt úgy saját, mint mások készítményeit nemcsak lakhelyén, hanem azon kívül is az ország bármely helyén tartott országos vásárokon akár személyesen, akár megbízott által eladni, továbbá jogában állott azokra bárhol és bármikor, minták előmutatásával is, megrendeléseket gyűjteni vagy gyűjtetni, megrendelt munkát teljesíteni vagy munkásai által teljesíteni. A helybeli iparos csupán hetivásárokon volt kizárólagosan jogosult készítményeit elárúsítani. Habár elvi szempontból a forgalom szabadságának minden korlátozása ellen kell nyilatkoznunk, ennek a §-usnak olyan módosítása, hogy az iparosok, kereskedők, vagy ezek megbízottjai az iparos vagy kereskedő telephelyén kívül, megrendelések gyűjtése végett, egyenes, arra irányuló felhívás nélkül csak oly iparost vagy kereskedőt kereshetnek fel, kik üzletkörükben az illető áru eladásával vagy felhasználásával foglalkoznak, nagyon is helyén valónak tűnik fel a vidéki iparos megvédeése, de különösen az osztrák ipar térfoglalásának lehető gátlása érdekében.

Ezen az egy kis novellán kívül, mely iparfejlesztési érdekekben készült, további lépés kielégítőbb állapot teremtésére kormányhatósági részről nem történt.

Már pedig az ipartörvény reformja elengedhetetlen föltétele a kisipar helyzete megjavításának. Mert nemcsak kedvező termelési és értékesítési viszonyokra kell törekedni, hanem kiváló suly fekte-

tendő arra is, hogy az ipari közigazgatásra, az iparüzési jog megszerzésére és gyakorlására, a munkaadó és alkalmazottak közötti jogviszony szabályozására, az üzleti versenyre, valamint az egyesülésben és szervezkedésben rejlő erők felhasználására alkalmas intézmények az iparfejlesztés és az iparosok érdekeinek megfelelően létesíttessenek.

Már pedig tagadhatatlan, hogy az 1884. XVII. t.-cikkbe foglalt ipartörvénynek egyes intézkedései hiányosak s nem felelnek meg azoknak a szükségleteknek, melyek az idők változása s az ipar fejlődése folyamán előállottak.

Maguk az iparosok ebben a tekintetben legtöbbször elfogultan itélkeznek. Rossz üzletmenetük okát nem speciális helyzetünknek, az Ausztriával fennálló közgazdasági kapcsolatnak, vagy az egyéni viszonyoknak tulajdonítják, hanem a káros versenyre tolnak minden felelősséget. Innen van aztán, hogy a felmerülő panaszok és kívánalmak közt azok szerepelnek elsősorban, amelyek ellenkeznek az iparszabadság elvével és a régi céhrendszer rémét idézik föl. Mindenesetre kényelmesebb állapot volna, ha megvolna minden iparágban a numerus clausus és adva volna a termelés és az árak kontingense; nem hihető azonban, hogy a kormány és a törvényhozás ilyen törekvéseket támogatna. Azért csinján kell bännünk minden olyan reformmal, mely ártalmára volna az ipar szabad gyakorlásának; nem lehet azt a kvalifikációs rendszert, amely jelenleg egész Európában a tudományos pályákon általánosan el van fogadva, átvenni a kereskedelmi és ipari foglalkozásokra. Fölmerült többek közt olyan javaslat, hogy kereskedő az ipari készítmények árusításában korlátoztassék; a képesítés rendkívüli mértékben szigorítottassék, sőt *kereskedőtől is megkívántassék*; ezen és hasonló javaslatoknál azonban a kiindulási pont teljesen helytelen.

Az új osztrák ipartörvénynek a folyó év elején közzétett javaslata a képesítés tekintetében több figyelemreméltó határozományt tartalmaz.

E javaslat szerint az illető ipartestületek meghallgatása után a kereskedelmi miniszter a belügyminiszterrel egyetértőleg állapítja meg, hogy *hány esztendő* szükséges arra, hogy valaki önálló üzletnyitás előtt mint segéd vagy gyári munkás foglalkozkodott legyen. Ellenében a mi ipartörvényünk 7 §-ával, amely elég helytelenül megengedi, hogy aki képesítés igazolásához kötött ipart önállóan üzött, bármely más képesítéshez kötött mesterségre a képesítés külön kimutatása nélkül átmehet, e javaslat értelmében az egyik iparágból a másik rokon iparágba való átmenetre vagy több egymással rokon kapcsolatos iparág üzésére csak különös figyelmet érdemlő esetekben és csak a politikai hatóság az illető kereskedelmi és iparkamara és az illető ipartestület meghallgatásával engedélyt adhat. Szűkebb értelemben vett kereskedelmi üzlet tulajdonosa iparcikkek előállítására és feldolgozására, valamint az ezeken való változtatások és javítások elvégzésére jogosult, ha az illető cikkek előállítását bejelentette. Joga van megrendeléseket elfogadni és azokat képesített önálló iparosokkal elkészíttetni, kivéven azonban a ruha- és cipőárukat.

Ez utóbbi kivétel összefügg a sokat felpanaszolt *sitz* munka (otthon-munka) kérdésével.

Érdekes az a kívánság, mely a képesítéssel kapcsolatban fölmerült és mely a felsoroltakon kívül a mesteri önállóság elnyeréséhez kereskedelmi ismeretek és kellő forgótőke kimutatására irányul. Habár ez a kívánság csak jámbor óhaj marad, mégis tagadhatlan, hogy a dolog velejére tapint, mert éppen az képezi iparunknak rákfenéjét, hogy iparosaink minden kereskedelmi szellem és minden tőke nélkül önállósítják magukat.

Nyitva marad még az a kérdés, hogy a tanoncok felvételére az ipartörvényben megállapított legkisebb életkor nem nagyon alacsony-e? és mely legkisebb, illetve legnagyobb tanulási idő, szabandó meg? Kívánatos-e a tanoncok számának korlátozása?

Az osztrák törvény javaslata szabályozza még a tanoncok és mesterek egymásközi jogviszonyait is és inasvizsgáló szakbizottságokat állít fel.

Az ipartestületek ujjá alkotása is sürgős szükségét képez. Ipartestületeink jelenleg arra szorítkoznak, hogy a reábizott hatósági teendőket jól-rosszul elvégzik. Ennek oka első sorban a rossz törvény, mely általános szólamul kimondja, hogy céljuk többek közt az iparosok érdekeinek előmozdítása, de nem jelöli meg az irányt, melyben haladniok, az eszközöket, melyekkel élniök kell. Nézetünk szerint az ipartestületek munka körébe volna utalandó sok oly teendő, melyekre az iparosok eddig csak szövetsézetek alakítása által egyesülhettek, így: betegsegélyző és segélypénztárak alapításán kívül biztosítások közvetítése, közös gépműhelyek, nyersanyagraktárak, árucarnokok, mintaraktárak, előlegpénztárak, továbbá ipari tanintézetek létesítése és segélyezése, szaktanfolyamok és tanoncmunkakiállítások rendezése stb.

De más feladatok is bizandók az ipartestületekre. A szociális izű kérdések az ipartörvény keretében nehezen oldhatók meg, mert a változó és speciális életviszonyokat nem lehet törvényben meg rögzíteni. Azért az ipartestületekre bizandó, hogy a munkanap kezdetét és befejezését, a napközi munkaszüneteket, a segédmunkások fizetésének idejét, a felmondási határidőt stb. meghatározzák.

Kötelezővé teendő az ipartestületek keretében a mesterek és segédek betegsegélyző, munkaképtelenség esetére való segélyezési-, nyugdíj- és árvaalapjának létesítése.

Minthogy Budapesten már létezik munkaközvetítő intézet, csupán a vidéki ipartestületek kötelezendők a munkaközvetítés céljaira alkalmas szervezet létesítésére, mely a budapesti közvetítő intézettel összeköttetésben álljon.

A többször említett osztrák törvényjavaslat az ipartestületeket kerületenként szövetségekbe kívánja tömöríteni azon célból, hogy azokból életerős és sulylyal bíró központokat alakítson.

Az iparhatósági megbízottak intézménye is javításra szorul.

Sűrűn hangoztak fel panaszok az ipartörvényben megállapított magas pénzbüntetések s ezeknek fogházra való átváltoztatása ellen. Az ipartörvény vo-

natkozó rendelkezéseinek megváltoztatása tehát szintén szükségesnek mutatkozik

A fentiekben vázlatosan reámutattunk ipartörvényünk egyes hiányaira; azokon kívül számtalan részletkérdés vár még megoldásra Remélhetőleg az ipartörvény nem kerül azon sorsra, mint a legutóbbi időben nem egy törvényjavaslat, mely a közszükségletben birta alapját s annak dacára nem jutott túl a tervezgetés stádiumán. A reformált betegsegélyző, a részletüzletre, a tisztességtelen versenyre vonatkozó, a balesetbiztosítási törvény; ime ezek azok ama számos törvényhozási alkotások közül, amelyek az ipart közletről érdeklik s melyek a hosszas vajadás dacára sem tudják megpillantani a napvilágot. Remélhető, hogy ez a mostani szaktanácskozás becses adalékokat fog szolgáltatni az 1884. XVII. törvény reformjához és annak elkövetkezését siettetni fogja.

Bokréta-ünnep az új városi közkórháznál.

Az épülőfélben levő új városi közkórház építkezése már annyira haladt, hogy a nagyméretű és impozáns épület — mely kétségtelenül városunk legnagyobb szabású intézménye lesz — már csaknem teljesen készen emelkedik ki a földből s h a t a l m a s, nálunk szokatlan méreteivel, tetszetős látványt nyújt.

Miután így a kőműves és részben az ácsmunkálatok is befejeződtek, a város és a vállalkozók áldozatkészsége lehetővé tette, hogy ősi szokás szerint az építés vezetői és munkásai a hagyományos bokréta ünnepet (melyet a rendezőség »ad analogiam gleichni« égbekiáltó magyarsággal az épület »alapegyenének« keresztelt el) megüljék.

A épület falai nemzetiszínű és a város színet viselő sárga-kék zászlókkal és falombokkal voltak izlésesen díszítve. A főépület hátsó szárnyának első emeletén rögtönzött faállványon folyt le az ünnep, hol f. hó 11-én, szombaton d. u. 4 órára már összegyűltek: az építés vezetősége, az építési bizottság tagjai, élükön Weisz Nándor gazdasági tanácsnokkal, mint a távollevő polgármester helyettesével és a sajtó meghívott képviselői — míg a munkások — kiknek már d. u. 3 órakor lecsöngették — alul csoportokba verődve szolgáltatták a néző közönséget, mivel a város közönsége részéről bizonyára a kellő értesítés hiányában — csak a közeli házak néhány lakója jelent meg. A munkások szónoka ekkor föllépett az épület legmagasabb pontjára és innen mondotta el igen ügyesen a szónoklatát, egymásután ültetve a poharakat Ó Felségére, a város főispánjára és polgármesterére, az építés vezetőségére és az építési bizottságra, meg valamennyi derék munkástársának egészségére. Azután Weisz Nándor gazdasági tanácsnok tartott a polgármester nevében és megbízásából lendületes beszédet az összesereglett munkásoknak, kiemelve az építkezés nagy jelentőségét kulturális szempontból, s hangsúlyozván annak a fontosságát, hogy a régi, rozzant és tarthatatlan viskó helyett ezentúl a modern technika összes vívmányaival felszerelt épület leendő hivatva segítségül lenni az orvosi tudománynak a szenvedő emberiség szolgálatában. Az éljenzéssel fogadott beszéd után a vállalkozók gazdag dejeuner-re hívták meg a jelenvoltakat, mely ott fenn az állványon volt izlésesen terítve. A vállalkozók magyaros vendégszeretetét Dr. Ladányi Mór, a kórház főorvosa köszönte meg, kiemelve, hogy az építkezés vállalkozói nemcsak hogy az építkezés eddigi teljesen correct kivitele által fényesen beigazolták cégük általános ismert jó hírnevét, hanem általános sympathiát is keltek. A vállalkozó cég egyik tagja Szilárd Lajos, sikerült toasttal köszönte meg.

(A szépen sikerült ünnep mindazonáltal nem folytatható le zavaró incidens nélkül. Az ácsok — kik még nem fejezték be teljesen munkájukat — elestek a dupla napszám ajándé-

kától. A beszédeket folytonos kalapálással igyekeztek megzavarni, ami nem volt épen helyén való.)

Azok a műfogak.

(Hosszúnapi érzékeny történet.)

Történt a most lezajlott zsidó ünnepek alatt, hogy X. zsidóvallású vidéki honfitársunk a hosszúnapot megelőző este feleségével együtt Bajára jött, hogy a nagy ünnepet az 1sten házában töltsse el, mert kis falujukban a hit-sorsosok csekély számánál fogva templom nincsen.

X. polgártársunk tapasztalatból tudta, hogy a hosszúnapi elteltével a bőjtölő hivek alaposan ki szoktak éhezni, azért másnapra jó vacsorát rendelt a vendéglősnél, hogy amint letelik a bőjt, késedelem nélkül ülhessenek a vacsorához.

Eljött a várva-várt másnap este.

— Kész a vacsora, Pista? — ezzel rontott be X. élete párjával pont hat órakor, az éhségtől alig látva.

— Kész; már találva is van, — felelte a pontos vendéglős.

Az éhes vendégek persze rögtön az asztalhoz ültek, míg a vendéglős borért szaladt a »söntés«-be. Mikor azonban ez a jó karcossal visszajött, — a legnagyobb csodálkozására — éhes vendégei még hozzá sem nyultak az ételhez, hanem a legnagyobb zavarral hol egymásra, hol az asztal alá tekintettek.

— Adjál csak egy égő gyertyát — szölt a vendéglősnek X. barátunk.

A gyertyával aztán összekeresték a vendégszoba minden zugát; sőt még a ház előtt is keresgéltek valamit, de, hogy mit az rejtély maradt. A hosszú keresésnek az lett a vége, hogy a férj bejött, fizetett, majd kocsira ült és feleségétől haza utazott, anélkül, hogy az ételhez egyikük is hozzá nyult volna.

Képzhető a vendéglős bosszúsága. »Talán nem izlett nekik? Az lehetetlen, mert oly kitűnő volt, mintha csak remekbe csinálta volna a vendéglősnek.« »Talán beleesett valami az ételbe? De hát akkor mit kerestek?« — morfondírozott egyre, a hiúságában megsértett vendéglős.

Harmadnapra a történetek után X ismét Bajára jött és persze ismét jóbarátja vendéglőjébe szállt. A vendéglős már most nem birta megállni, hanem egyenesen ezt a kérdést intézte vendégéhez:

— Ugye te Jakab, mi bajotok volt nektek tegnapelőtt? Mért nem ettetek a vacsorából?

— Megmondom komám, ha el nem árulod senkinek.

— Nos?

— Hát képzeld barátom, ahogy a vacsorához ültünk, vette észre a feleségem, hogy elvesztette — a fogait. De komolyan kérlek, Pista ne mond meg senkinek! — — —

Nem is tudta meg senki, csak munkatársunk:

Tihamér.

Színház.

Falu rossza.

1902. október 10

Tóth Ede pályadíjnyertes népszínművén az idő vasfoga nem ejtett sebet, még mitsem vesztett varázserejéből. Valósággal felüdülünk, ha a színpadi termékek perverz elfajulása közepette a magyar parasztlelet romantikájából egyet-mást magunkba szívhatunk; ez jótékony hatással van felcsigázott idegrendszerünkre. Közönségünk szívesen látogatja az ilyen előadásokat és azon estére is annál számosságban gyülekezett, mert a színlapon Sziklay Blanka szerződtetett tag első fellépte volt jelezve. Jó hír előzte meg, melyet azonban semmiképpen nem igazolt. Csinos megjelenésével szemben némi bizalmat előlegeztünk, mely azonban az est folyamán szétfoszlott. Hangja ugyan elég kellemes színezettel bír, de kis terjedelmű és hevesebb indulatok kifejezésénél egyszerűen cserben hagyja őt, mert erőtlén. Azonban a legkinosabb visszahatást szült az ének-elméletben való teljes járatlansága, már pedig a népszínmű-primadonna ének-tudás nélkül nem boldogulhat és különösen

nem akkor és ott, amikor és ahol a Finum Rózsik és Török Zsófik stbk Kállai Jolánban oly méltó képviselőjükre találtak. Prózája kevésbé esik kifogás alá, de annál tökéletlenebb az alakító képessége és arójátéka, melyekben sok a modorosság. Sziklai Blanka Finum Rózsijában nagyon sok vonást nélkülöztünk s noha kitűnő ensemble-keretben játszott — szerepét teljesen elejtette.

Nem óhajtjuk ezzel bírálatunkat végérvényesen eldönteni, hanem bevárjuk Sziklay Blankának legközelebbi fellépését: talán akkor alkalmat fog nekünk nyújtani, hogy magunknak képességeit illetőleg előnyösebb véleményt alkossunk.

Az előadás egyébként kitűnően gördült, melyben Tóth Antal, Falussy István, Simon Mariska, L. Mihályfi Julia, Baranyai Ferencz, Szabados Gizi, Németh János stb. elismert művészetükkel jeleskedtek. (b. zs.)

San-Joy.

1902. október 11.

A nálunk már tavaly nagy tetszésben részesült angol táncoperettnek kiváló érdekességet kölcsönzött az a körülmény, hogy a cimszerepet ezuttal Kállai Jolán creálta még pedig kis hanganyaga dacára is fényes sikerrel. Játékának közvetlensége, elevenessége mindvégig kedvezően hatott. Csuli szerepében Németh egy-két túlzástól eltekintve kitűnően bevált. A többi szereplők mind a régiiek voltak és kiváló ügyességgel állták meg helyüket az idén is.

Piros bugyelláris.

1902. október 12. (Délután.)

Ez a népszínmű ismét Kállai Jolánnak (Zsófi) adott alkalmat tehetségének más oldalról való élénk szemléltetésére. És elmondhatjuk, hogy a népszínműben épúgy mint az operettben minden ízében megizmosodott. Németh, Falussy, Ujvári, Rátkai, Simon, Baróthy Baranyai jól illeszkedtek a keretbe.

Balatoni rege.

1902. október 12. (Este.)

A legnagyobb magyar király szobrának leleplezése alkalmából, mint a vasárnapi színlap hirdette »ünnepi diszeloadást« rendezett a színtársulat, Herczeg Ferencz »Balatoni rege« című regényes színjátékának színrehozásával. Hát ez a darab bizony, egy csöppet sem volt ünnepi, sem pedig diszes. Alkalminak némi megerőltetéssel lehetne mondani, mert Mátyás királyt viszi színpadra a szerző, de a magyar nem a szerelmi kalandok után futkosó királyt ünnepelte most, hanem a hadverő, a hatalmas Mátyást, a kinek »nyögte bús hadát Bécsnek büszke vára.« A Dolovai nábob leánya s az Ocskay brigadéros szerzőjének nagy neve, nagy és előkelő közönséget vonzott a színházba. S ez a közönség elejétől végig unatkozott a gyönyörű nyelvezettel megírott, de tartalom nélküli darabon. Egyetlen kiemelkedő alakja e szindarabnak Benigna asszony, kit Tarján discret alakítása igazán fejedelmivé creált. Baróthy, mint Mátyás király, nemkülönben a többi szereplők jobb ügyre méltó buzgalommal fáradtak azon, hogy a darabot megmentsék — s nem rajtuk mulott, hogy ez nem sikerült nekik. A sellők (Gerlaki, Szabados, Kulinyi) nagyon bájosak voltak, de a csevegésükből egy árva kukkot sem lehetett megérteni. Az egyébként kitűnő Gerlakit figyelmeztetjük különösen, hogy ne beszéljen a fogán keresztül ilyformán: A fafa megverte a fífaszárral, hanem ejtse ki tisztán, és ne hadarva a szavakat, hogy a hallgató meg is értse.

Ugy az esti, mint délutáni előadást a »Szép Ilonka« c. melodráma előzte meg, mit Szabados Gizike adott elő a költemény szépségéhez méltó meleg érzéssel.

Szulamith.

1902. október 14.

Ez a poéticus zenéjű keleti dalmú mindig megtalálja a maga hálás közönségét. A mai előadás pedig egyike volt a kiválóbbaknak. A cimszerepet Bányai Stefánia énekelte és művészi szárnyalású coloraturjával nem egyszer vitt el zajos tapsokat. Kár, hogy szerepét nem tudja kellőképp kidolgozni, sok nyereség, szögletesség hagy nyomott játékán.

Annál természetesebb volt Kállai Abigailja. Játéka telve becses drámai erővel, amit kellő helyen kifejezésre is tud hozni. Falussy ugy játékbán, mint énekben ma is tökéleteset nyújtott, ellenben Baranyai hangja mintha fénytelenebb lett volna a szokottnál. Ujvári Zingitang szerepébe jól beleléte magát és táncáért nyílt színen is megtapsolták. A három kérőt Baróthy, Rátkay és Szigethy adták sok jellegzetességgel. A karénekek precizitása a legkényesebb igényeket is kielégítette.

Névtelen levelek.

1902 október 15

Egy francia vigjátékiró társaság szellemi terméke színházunkban is nagy közönséget tudott vonzani, a mely alig tudott a francia eszpről csak úgy sziporkázó vigjáték mulattató helyzeteinek és bohóságainak hamisítatlan élvezeténél a kacagásban határt tartani.

Az előadásról szólva elsőben a rendezés ügyességéért szavazunk elismerést Németh rendezőnek, aki egyuttal Leperchoi szerepében is alaposan kijátszotta a sikert a darab számára. Mihályfi Juliska a némaságot színlelő anyóást, a tőle megszokott anyósroustinnal ábrázolta. Rátkai a fífikus Seperophine szerepében ugyancsak kiaknáta a darab comicus helyzeteit, Baróthy (Piganiol) pedig újból megmutatta, hogy mennyi invenció rejlik mindig újabb és újabb vonásokat visszatükrözi játékában. Szabados, Tarján, Falussy, Baranyai és Ujvári ma is előnyükre illeszkedtek a milieube, hasonlókép Simon Mariska, társulatunk »universal geniéje« is.

Katalin.

1902. október 16.

Ez a repriz határozottan a cimszerepet creáló Némethnének volt az estéje. Megmutatta, hogy ha játékába, énekébe melegséget önt, magával tudja ragadni a mi kényes igényű közönségünket is. A harmadik felvonás zokogó keringője után meleg tapsokkal szólították a lámpák elé. A többi szereplők a premiéren elért sikerüket csak megerősítették.

(sz. v.)

HIREK.

Vidéki előfizetőink szives figyelmébe! Felkérjük azokat a t. vidéki előfizetőinket, kik a szeptember hó végével lejárt előfizetésüket addig meg nem újították, hogy azt postafordultával megújítani méltóztassanak, nehogy lapunk pontos szétküldését fennakadás zavarja meg.

Ruttkayné Kossuth Lujza, Kossuth Lajos nővére meghalt f. hó 13-án d. u. háromnegyed 1 órakor a Brázay Kálmán muzeumköruti házában levő lakásán. Kossuth Lajos öt testvére közül ő volt az egyetlen, ki nagy bátyját túlélte: aki Kossuth Lajost száműzetésében ápolta, gondját viselte s a halottat hazakisérte. Az agg asszony másfél év óta nem mozdulhatott ki lakásából. Végelgyengülésben halt meg, 92 éves korában. Abban a házban halt meg, ahol ezelőtt 35 évvel Czuczor Gergely hunyta le szemeit a siri álomra. A főváros diszshelyet ad az elhunyt urnőnek.

A városi tiszti ügyész lemondása. Tury Mátyás Baja város évek hosszú során át buzgón működő tiszti ügyésze, mint hiteles helyről értesülünk, ezen állásától betegsége miatt megvált és lemondását már be is nyújtotta.

Bács megyei képviselők a bizottságokban. A bács megyei képviselők a következő bizottságokba választották be a képviselőház tegnapi ülésén: a kérvényezési bizottságba: Mihajlovics Kornél és dr. Mukics Simon, az igazságügyi bizottságba: Robonyi Gyula, a közlekedési bizottságba: Latinovics Géza, a napló bíráló bizottságba: Drakulics Pál, Fernbach Péter, Dr. Hadzsy János, Lovász Márton, Molnár Károly, a vizügyi bizottságba: Dr. Reich Aladár, a pénzügyi bizottságba: Piukovics József, Robonyi Gyula.

A baja-báttaszéki hid kérdése egyre élénkebben foglalkoztatja a megyék és városok

közönségét. A tolnamegyei átirat és bajai előkészítő bizottság felhívása folytán Aradvármegye és Pest-Pilis-Solt-Kis-Kún vármegyék legutóbbi közgyűléseiken elhatározták, hogy az átiratot pártolólág terjesztik föl az országgyűléshez és a kormányhoz. Arad szab. kir. város pedig Institoris Kálmán polgármester által képviselteti magát a Pécsen tartandó értekezleten.

Színházi hírek. Érdekes színházi est elé néz közönségünk a jövő hét folyamán. Lehrer (Lengyel) Henrik tényleges szolgálatban levő közöshadseregbeli főhadnagynak feltűnést keltett darabja a »Magda eljegyzése« című társadalmi színmű kerül színre. Mint értesülünk a darab a jeles szerző jelenlétében fog előadatni. — A színigazgató már megszerezte Malonyai és Kemechey nagy sikert aratott ujdonságát »A föld«-et, mely az ideai saisonban még nálunk színre fog kerülni.

A pumpolás ellenszere. Egy vagyonos magánzó hírében álló bajai uri ember eredeti módját eszelte ki, hogy a pumpolók seregét magától távoltartsa. Folyosója falára ugyanis öles plakátot függesztett ezzel a szöveggel:

Itt szívesen láttatik mindenki

De pénzt kölcsön nekerjen ám senki

Mert pénz helyett — botot kap.

Véleményünk szerint a kéregetőket, ha a szöveg nem is, de a vers okvetlenül elfogja zavarni.

A duhajkodás vége. Megemlékeztünk már arról a korecsmai verekedésről, mely mintegy három héttel ezelőtt játszódott le a báthmonostori nagyvendéglőben. Akkor egyik legényt — hogy kicsoda nem tudni — úgy szurtak hasba, hogy háromheti kinlódás után meghalt. Dr. Hetényi Pál kir. aljárásbíró csőtörtökön járt kinn Báth-Monostoron a boncolás megejtése végett.

Geyer Stefi, a tizenegy éves magyar hegedűművész, kinek csodálatos zsenialitásáról egyforma elragadtatással ír úgy a bel-, mint a külföldi sajtó, — értesülésünk szerint legközelebb hangversenyezni fog Baján. A világhírű csodagyermek fellépésének híre bizonyára a legszeleesebb körben meleg érdeklődést fog kelteni.

Halálozás. Farkasdi id. Szabó György, nyug. földhitelezési tisztviselő, volt 48-as honvédhuszár főhadnagy f. hó 12-én meghalt 86 éves korában. Bajtársai és nagyszámu gyászoló közönség kísérte e hó 13-án utolsó útjára.

Hier! Arról az évek óta nagy hirtre vergődött »Hier«-ről van szó tisztelt olvasóink, amit a közös hadseregbeli katonáknak kell mondanok, mikor szemle alkalmával a nevüket felolvassák — vagy tud németül vagy se. Ez a buta anomália az oka, hogy aztán olyan dolog eshetik meg, mint megesezt most a honvédségi szemlén. Szilágyi honvédszázados ugyanis a legutóbb megtartott szemlén egy magyar parasztleányt szólított fel. Ez a kiszolgált honvéd baka annyit hallotta már emlegetni, hogy az a rezervista, a ki a szemle alkalmával »Hier« helyett »Jelen«-t! mer mondani, — halálnak halálával hal meg, hogy ő honvéd létére azt mondta — Hier! És mi történt t. olvasóink!? Azt méltóztatnak talán hinni, hogy Szilágyi százados is talán összegazemberezte az illetőt, mint tavaly egy közöshadseregbeli főhadnagy Boros aranyműves segédet? — de hogy! Nem, hanem azt mondta neki, hogy amiért elfelejtette, hogy ő honvéd katoná, legutóljára fogja kikapni a könyvét. Ez a külömbőség a honvéd s az osztrák érzelmű közöshadseregbeli tisztek között.

Jótekonyság. özv. Drágity Józsefné és kis árvái részére a következő adományok folytak be lapunk szerkesztőségébe: özv. Natti Józsefné 6 kor., Dr. Koller Imréné 2, Hoffenreich Károly 1, Krausz Lipót 1, özv. Löwy Dávidné 1, Berndorfer Ede 1, Bajai Független Ujság szerkesztősége 1, Bajai Független Ujság kiadóhivatala 1, Weinberger Jakab —50, Goldschmiedt Zsigmond —40, Zwilling Salamon —40, Mittler Izidor —40, N. N. —20, N. N. —20. — A befolyt összeg nem nagy, de mégis elegendő volt a krízis napjaira s ezért fogadják a nemes szívű adakozók a segélyre

rászoruló szegény asszony halálát s a mi őszinte köszönetünket.

Községi jegyzők közgyűlése. A Bács-Bodrog vármegyei községi jegyzők egyesületének elnöksége közli, hogy az 1902. évi október hó 11-ére egybehívott rendes közgyűlést folyó évi október hó 19. napjára halasztotta el, a mely napon az ülés a vármegyei székház nagytermében d. e. 8 órakor fog megtartatni a közölt tárgysorozat mellett.

Uj vicinális Bácskában. Nagy és széles körű mozgalom indult meg vármegyénkben egy Ó-Morovica, Pacsér és B.-Topolya között létesítendő vasut körül. Ó-Morovicán legutóbb ebben az ügyben értekezlet is volt, és ez az értekezlet kimondotta, hogy a tervbe vett h. é. vasutat mielőbb felállítja, miután ez igen sok forgalmi nehézségeknek venné elejét.

Falb jóslata októberre. Október elejével megjelent Falb tanár jóslása erre a hónapra. Falb jóslása szerint e hó második harmadában, különösen 19-én a kritikus napon kiterjedt és bőséges esőzések várhatók. A hőmérséklet az első harmadban normális, a második harmadban sülyed, ellenben a harmadikban a normálison tetemesen felemelkedik.

A kulisszák mögöl.

— No Ujvári úr! szólítom meg derék komikusunkat a napokban, mondja meg nekem, hogy Isten mit teremtett a hetedik napon.

— Pihent, válaszolta.

— Oh nem. A hetedik napon teremtett egy üveggyárat, mert különben mikép viselhetett volna Falussy monoklit az »Ádám« szerepében.

— Igaza van kérem. Látja, nekem sohasem engedik meg, hogy ilyen *korhú* masquirozást vagy öltözködést tehessenek, sőt, ha szerepemben karmester vagyok, még a dirigálást sem szabad markiroznom, mert hátha ezen nevetne a publikum és ezzel egy másik színész vagy színésznő játékanak hatását rontom le, pedig lehet, hogy tévedek, de én úgy hiszem a komikusoknak az a hivatása, hogy a publikumot megnevetessék.

Érdekes megfigyelni, hogy miképen viselkednek színészeink a kulisszák mögött. Ha jó vagy rossz kedvük van, az egész compániára ráragad. Ha rossz kedvük, idegesen huzzák fel úgy a nők, mint a férfiak keztyűjüket, babrálnak toillettjukon.

— Hagyjon kérem! Ugyan! Kiállhatatlan s ilyféle kifejezések hallatszanak.

Egy hangos szó megengedve nincs, Sándori, Németh, megannyi félelmetes alak. Ich bitte ein allgemeines kuss — dörgi ilyenkor Németh. — A nőket a férfi öltözdéből kitesékelik. Mindenki remeg ilyenkor a »felírás«-tól. Mert a felírás egy rettenetes dolog. Következménye ennek a szigorú színházi törvényszék előtt való megjelenés és itt nincs pardon, »fizetni és fizetni« ez a jelszó. »Fizetni pedig csak minden tizedik ember szeret«, hátha még hozzá színész.

Ellenben ha jó kedvük, akkor a vigság, a tréfa uralkodik szóval és tettel. A napokban is ilyen est volt. Falussy és Berényi dudolgatott, tánczolt egymással; egy ösmeretlen úr az orra tetejére helyez egy hosszú lándzsát és csupán az orrával (kezek segítsége nélkül) tartja az egyensúlyt. Akármelyik cirkuszbán bátran felléphetne. Mit látnak szemeim? Baranyainé ismét öleli, csókolja urát (egy színésznő mellettem azt sügja, hogy csak azért, hogy beirjam a kulisszák mögé). Némethné, ki ép a szinpadon (Svihákok) az urának, a hercegnek prude szeretője volt, sans géne az öltözöben az ura ölébe ül annélkül, hogy ez a drága ékszert oda adná neki. A pajkos Földváriné belesimpaszkodik az urába, hosszasan néz szeme közé és aztán Baranyainét utánozza.

Elválok az uramtól, ha nem jön le a szinpadról, mondja utolsó előtti ideálom (Rátkainé), ki szintén kedvet kapott a hitvesi szeretet nyilvánítására. Valamelyik ifiúr is, kit megnevezni nem akarok, követte a példát és elkezd a csipkedéshez és az aranyos Szabadost tartotta legalkalmasabb médiumnak ezen célra, ez azonban tenyerével oly csattanósan viszonzta nyaka közé legényünknek a tréfát, hogy ez nem tartotta a legalkalmasabb mulatságnak enyvelését folytatni. (Remélem ezért Torkos nem fog megharagudni.)

Azt mondja Sándori, mit gondol kérem, ha egy férj és feleség nyilvánosan csókolózik, melyik csalja meg a másikat? Mindaketten úgy vélem. Én is azt hiszem, válaszolja mélabúsan, azért jó ha az embernek még vagy már nincsen felesége.

Hát ez mi? Két caprice-os dáma. Tán csak nem akarnak lefeküdni, szólitom meg az édes Simon Mariskát és Mihályfit. Dehogy nem kérem, képzelje csak egy haszontalan egér nem engedett bennünket egész éjjel aludni és álmosak vagyunk. Látják edeseim, kis ok, nagy eredmény. Annak az egérnek még a dédapja sem gondolt arra, hogy az ő utódjuk lesz okozója annak, hogy két színésznő fényes nappal vánkosokkal menjen végig az utcán és a színházban lefeküdjének aludni. Valamelyik nagymester ugyancsak Simon Mariskát megrétfálta október 6-án. Megláncolva jött le a szinpadról a tableuból és a mákvirág eldugta a lakat kulcsát, úgy hogy bilincsekben kellett ülnie, de szerettem volna, ha vagy egy óráig elő nem adta volna, olyan szép volt ez a megláncolt Hungária.

A kis Giziről nem is tételeznék fel az ember, hogy a Svihákok előadásán összeesküvést sző Baranyaival Baróti ellen és eldugják a szerephez szükséges bőrtáskát. Kedves Baróti ur csillapitom őt le, mondhatom ez egyszer a szinpadon nem műdühvel játszott, hanem valóban mérges volt, de most már ne haragudják. Nem is tudok én kérem máshol haragudni csak a szinpadon, felelé, a mit el is hittem neki, mert igazán jó lelkű, derék fiú, hisz azért sem haragudott, midőn ugyanakkor a szinpadról le akar jönni, hogy a szódafecskendezés elől meneküljön és egy elő nem irt culissát tettek idő közben ahhoz a kijáráthoz, melyen ki kellett jönnie, úgy, hogy alig tudott a szódaár elől kimenekülni. Így játszanak a színészek két vigjátékot egyszerre, ha jókedvűek. Még a lejtövetelük is más. Egyszerre csak látom, hogy Földvárinét Torkos a hátán hozza le a szinpadról. Vajjon úgy ugrott-e rá, vagy Torkos hajolt-e le annyira azt nem tudom, de az bizonyos, hogy nem is utolsó dolog az ilyen »lovaskrász«.

Érdekes nézni Berényi öcsénket, hogy mily

megvetéssel tartja kezében a lándzsát. A lándzsa ugyanis a statiszták jelképe. Berényinek pedig benne van szerződésében, hogy ő önálló színész és karban csak annyiban alkalmazható, a mennyiben más iránybani fejlődését előmozdítja. Sehogysem tudja megérteni, hogy a lándzsa milyen szerepkört fejleszt nála. A higgadságot fiatal ember, látja ez megtanítja önt a türelemre, annak pedig nagy hasznát fogja venni a szinpadon, de az életben is!

Micsoda kóristanók! Fenyő Józsnak szemrehányást tettek, hogy parasztruhában jelent meg operettben. Nincs más ruhám feleli őszintén. De rögtön megbánta, hogy mondta, kérem ne írja ki az ujságba! Hogyne írnam, hisz tanuságot teszek ezzel erényei mellett. Igaza van, köszönöm.

Végül még egyszer utolsó előtti ideálomról, Rátkainéről: így szól urához, hát te azt mond-

ad, hogy könyveket bujkáltál egész délután Eckert urnál, holott hallom, hogy dominóztál egész estig a Központiban. Megállj csak, majd én is hazudok, majd én is dominózok, de kettesben. Te szörnyeteg, hát miért nem beszélsz? Hát illik a feleségednek hazudni? Hát kinek hazudjon, ha nem neki, szólalt meg végre derék komikusunk és most már elég legyen, mert szigorú leszek — mondja — de olyan hangon, hogy mindannyian kacagtunk rajta.

SZERKESZTŐI ÜZENET.

Edith. Maga kegyetlen! Hát nem sajnálja a beküldött tárcza összes alakjait olyan szívtelenül kivégezni?! Nem ismeri azt a régi anekdotát, ahol egy dráma premiérjén a darab végeig az összes szereplők meghalnak, mit aztán a sűgő annyira a szívére vett, hogy kibújt a sűgőlyukból és a közönség szeme láttára önmagát is agyonlőtte. Hát ez viccnek talán elég jó, de tárcza-thémának nem. Próbáljon vigábbal szerencsét

Órákat, arany- és ezüst-tárgyakat olcsó
gyári árak mellett küld jótállással

SCHÖNWALD IMRE

óras, arany- és ezüstárúgyáros
PÉCSETT.

Magy. kir. törvényszékileg bejegyzett állami éremmel, arany- és ezüstéremmel kitüntetett czég — becsületés kiszolgálás. — Minden tárgy valódisága bizonyítására a m. kir. pénzverde-hivatal által van megpróbálva és annak próbajegyével ellátva. —

Nem tetsző tárgy ki lesz cserélve vagy a pénz visszaadva, a károsodás tehát kizárva.

Valódi ezüst remontoir	5 20 frt	✕	Arauy gyűrűk 2-20 frittól feljebb.
kettős fedéllel	7 —	⊙	Csinos, nemes opál-gyűrűk 4 fittól feljebb
horgony 15 köves szerk.	8 25	⊙	Valódi gyémántgyűrűk 10 fittól feljebb
pontosan járó nickel rem	3 50	⊙	Finom nickel-horgony éb-resztő óra
goldin óra	5 50	✕	8 nap járó ingaóra
ezüst női remont ir	5 50	⊙	ütőszerkezettel
valódi 14 karátos női rem.	14 —	⊙	Szép kakuk-órák 7 frittól 12 frittig.
valódi arany rem. úri óra	24 —	⊙	
kettős fedéllel	35 —	✕	

Valódi megvizsgált ezüstláncok csinosan kidolgozva
20 gramm súlyu 1 45 frt, 30 gramm 2 15 frt, 40 gramm 2 55 frt
60 gramm 4 50 frt, 100 gramm 6 frt.
Valódi 14 karátos arany uri-láncok szép kivitelben, 20 gramm nehéz 25 frt, 30 gramm 37 frt, 40 gramm 47 50 frt.
Kívánat szerint hozzá illő aranyba foglalt köves lógók 10—15 gramm súlyban, darabonként 4 50 frt.

Szétküldés mindenhová a pénz előleges beküldése vagy utánvét mellett.

Nagy képes árjegyzék ingyen és bérmentve küldetik bárkinek.

HIRDETMEŒY.

Van szerencsém a n. é közönség becses tudomására juttatni, hogy a fő- és székváros legelőkelőbb

NŐI CONFECTIÓ

árúházának képviselétét magamra vállaltam, minélfogva raktáron tartok dús választékban **női kabátokat, gallérokat, bundákat**, nemkülönb **gyermekkabátokat** és azokat a legválasztékosabb kivitelben, jutányos áron bocsájtom a n. é. közönség rendelkezésére

Minthogy üzletem

szücsműhelyel

is egybe van kapcsolva, elvállalok **javitani** munkákat s azokat a legpontosabban, legolcsóbb árak mellett végzem el.

Szives pártfogásért esedezve, maradtam

hazafias tisztelettel

Hónig J. utóda HALÁSZ BÉLA.

9879. sz.
tkv. 1902.

Árverési hirdetés.

A bajai kir. telekkönyvi hatóság közhírré teszi, hogy az árverést Dr. Fehér János bajai ügyvédnek, kiskoru Gyurinovits Anna, János, Mihály és Katalin ellen 145 korona 4 fillér tőke, ennek 1895. évi január hó 10-től járó 6% kamatai, 43 korona eddigi, 15 kor. 30 fill. ezuttal és a még felmerülő költségeknek, nem különben csatlakozott követeléseik kielégítése végett az 1881. LX. t. cikk 144. §-a alapján a szabadkai kir. járásbírótság területén lévő a bajai 1568. számú betétben A I. 1. sorszám 3191. hrszámú Katonaváros Gyalog-utca 151. szám alatti ház és udvar 1452 kor kikiáltási árban, a bajai 1568 számú betétben a A II. 1—3 sorszám 4958., 4959. és 4960. hrszámú ingatlanokra 358 korona kikiáltási árban ezennel elrendeli és annak Baján a telekkönyvi árverési helyiségben 1902. évi november hó 5-ik napjának d. u. 3 óráját kitűzi, a midőn a fenebb körülírt ingatlan a kikiáltási áron alul is eladatni fog.

Árverezők a kikiáltási ár 10%-át készpénzben vagy ovadékképes papirokban a kiküldött kezéhez tegyék le.

Vevők a vételárat három egyenlő részletben és pedig az első részletet 30 nap, a másodikat 60 nap, a harmadikat pedig 90 nap alatt, mindig az árverés jogerőre emelkedésétől számított, de mégis az árverés napjától járó 5% kamataival együtt a bajai kir. adó mint letét-hivatalnál az ide két példányban és kellő felzetekkel benyújtandó kérvény kapcsán fizessék le.

A bánatpénz az utolsó részletbe számítatik be. A részletes árverési feltételek ezen kir. tkvi hatóság irattárában és Baja város rendőrkapitányi hivatalánál megtekinthetők.

A kir. bíróság mint tkvi hatóság.
Baján, 1902. aug. hó 15-én.

Romátka,
kir. albiró

Alapított 1862.

Schmetzer Ernő

üveg- és porcellán kereskedése

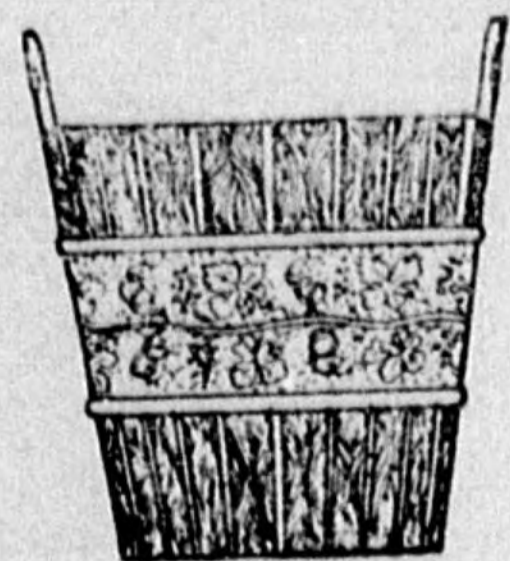
B A J Á N.

A legjobbaknak elismert

Dittmar-féle lámpák

nemkülönb
**szőlő-
mosók**

úgy egyszerű, mint a legfinomabb kivitelben, nagy választékban, olcsó árak mellett kaphatók.

Legujabb mintájú képkerekek, legnagyobb választékban. 6-3

HIRDETÉSEK

felvétetnek a kiadóhivatalban

ifj. Wagner Antal

könyvkereskedésében.

JEGYZÉKE az
55,000 nyereménynek.
Legnagyobb nyeremény a legserencésőbb esetben:
1.000.000 korona.

	Korona
1 jutalom	600000
1 nyer. á	400000
1 " "	200000
2 " "	100000
1 " "	90000
2 " "	80000
1 " "	70000
2 " "	60000
1 " "	50000
2 " "	40000
1 " "	30000
2 " "	25000
1 " "	20000
2 " "	15000
36 " "	10000
67 " "	5000
3 " "	3000
437 " "	2000
593 " "	1000
1525 " "	500
140 " "	300
34450 " "	200
4850 " "	170
4850 " "	130
100 " "	100
4350 " "	80
3350 " "	40
55,000 nyer. és jut. kor. összegben	14.459,000

Az összes nyeremények 5 hónap alatt kisorsoltatnak és készpénzben fizetendők.

KIVÁLÓ SZERENCSE TÖRÖK-nél.

Nagyon sokan szerencsések lettek általunk.

Kilencz millió koronánál többet nyertek nálunk nagyrabecsült vevőink.

Az egész világ legesélydúsabb sorsjátéka a mi m. kir. szab. osztálysorsjátékunk, mely nemsokára újból kezdetét veszi.

110,000 sorsjegy 55,000

PÉNZNYEREMÉNYVEL sorsoltatik ki, tehát az összes sorsjegyek **fele nyer** a mellékelt sorsolási jegyzék kimutatása szerint.

5 hónap alatt összesen **Tizennégy millió 459,000 koronát**, egy hatalmas összeget sorsolnak ki. Az egész vállalat **állami felügyelet** alatt áll.

Az I-ső osztály **eredeti sorsjegyeinek** tervszerű betétjei a következők:

egy nyolcad ($\frac{1}{8}$) frt —.75 vagyis **1.50** korona
egy negyed ($\frac{1}{4}$) » 1.50 » **3.—** »
egy fél ($\frac{1}{2}$) » 3.— » **6.—** »
egy egész ($\frac{1}{1}$) » 6.— » **12.—** »

A sorsjegyeket **utánvétellel** vagy a **pénz beküldése** ellenében küldjük szét. Hivatalos tervezet díjtalanul. Megrendeléseket kérünk azonnal, de legkésőbb

f. é. október hó 26-ig

bizalommal **HOZZÁNK** küldeni.

Török A. és Tsa

bankháza

BUDAPEST.

Hazánk legnagyobb osztálysorsjáték üzlete.

Főarudánk osztálysorsjáték osztályai:
Főüzlet: VI, Teréz-körút 46/a
Fiókok: 1. Váci-körút 4.
2. Múzeum-körút 11.
3. Erzsébet-körút 54.

Rendelőlevél levágandó. TÖRÖK A. és TÁRSA bankháza Budapest.

Kérek részemre I. oszt. m. kir. szab. osztálysorsjáték eredeti sorsjegyet a hivatalos tervezettel együtt küldeni.

Az összeget korona összegben (utánvételezni kérem)) A nemtetsző
(postautalvánnyal küldöm)) törlendő.
(mellékelem bankjegyekben (bélyegekb.))

Pontos cím:

Nagyobb mennyiségű

káposzta és

lakarmány répa

előjegyezhető

özv. Spitzer Simonné

téglagyárában.

3-2

BANK- és VÁLTÓ-ÜZLET

GRAUAUG J. LIPÓT

— B A J A, —

DRESCHER GYULA-féle HÁZBAN

Eszközöl előnyös feltételek mellett:

* * * * * **Váltóleszámitolásokat.** * * * * ** * * * * **Jelzálog-kölcsönöket.** * * * * ** * * * * **Tőzsdei megbízásokat.** * * * * ** * * * * **Váltó- és utalvány beszedéseket.** * * * * ** * * * * **Előleget nyújt értékpapírokra.** * * * * ** * * * * **Szelvény-beváltás.** * * * * ***Értékpapírok, sorsjegyek, bel- és külföldi pénznemek*** * * * * **VÉTELE és ELADÁSA.** * * * * ** * * * * **Osztálysorsjegyek eladása.** * * * * ***Élet-, tűz-, jég-, baleset és szállitmány-biztosítások**

* a legolcsóbb díjtételek mellett eszközöltetnek. *

Az árú osztály már ez idő szerint elfogad megbízásokat és eszközöl

* * * * * kötések a jövő idényű pirszén-szállításokra. * * * * *

ÉRTESÍTÉS!

Van szerencsém a n. é. közönség tudomására hozni, hogy nóm: Tófalvy Béláné több előkelő fürdőhelyen, u. m. **Tusnád, Karlsbad** stb. mint okleveles

masseur és**hidegviz-gyógyász**

működött s mint ilyen előkelő fürdő-orvosoktól elismerő nyilatkozatokkal rendelkezik, magam pedig mint ugyancsak

masseur és tyukszem-vágó

igen nagy gyakorlatra tettem szert — Baján letelepedtünk. Tisztelettel kérjük tehát a n. é. közönséget, hogy adandó alkalommal szolgálatainkat ezen irányban igénybe venni méltóztassanak.

Kiváló tisztelettel

Tófalvy Béla és Tófalvy Béláné

Baja, „Központi Szálló.“

Feltünő ujdonság.**DELICE**

— Minden hirdetés felesleges
A dohányzó egyszer veszi és
többé mast nem szihat

legjobb valódi francia **szivarkapapír** és **szivarka-hüvely** kapható az ország minden különleges-ségi árúdjában.

LEGNAGYOBB VÁLASZTÉK

GÁCSI, BRASSÓI, ZSOLNAI

továbbá

a legfinomabb angol és francia divatkelmékben!!!

Legújabb **angol és francia szabású****férfi öltönyök jutányos áron,**

pontos kiszolgálás mellett készülnek

Práger Károly és Testvére cégnél

— B A J Á N, —

Takarékpénztári épület.

OLCSÓ
bevásárlási forrás.**RUDE IGNÁCZ**

mű-órás és ékszerész-üzlete

BAJÁN,

(a »Központi Szálló« átellenében)

Áránja ujonnan és izléseesen berendezett nagy raktárát mindennemű **arany-, ezüst- és drágakő ékszerekben**, valamint valódi **China-ezüst tárgyak** és **evőeszközökben**.

Nagy választékban tartok pontosan szabályozott, valódi

H O N I- és**svájci zseb-, fali-, inga- és ébresztő-órákat**

a legegyszerűbb és legfinomabb kivitelben.

Arany- és ezüst-ékszereim a m. k. fémjelző hivatal által vannak hitelesítve.

Órajavítások, valamint minden e szakbavágó legkomplikáltabb munkák; **Chronometre** és **ütő-zsebórák**, egyszersmind **ékszerjavítások**, **vésnöki** munkák olcsón, szakszerűen és gyorsan SAJÁT MŰHELYEMBEN végeztetnek

— 2 évi írásbeli jótállással. —

Veszek ZÁLOGCÉDULÁKAT a legmagasabb árban esetleg azokat saját költségemen kiváltom és a többletet visszafizetem.

Régi ARANY- és EZÜST TÁRGYAK, valamint DRÁGA-KÖVEK a legmagasabb napi áron megvétetnek esetleg ujjal becséréltetnek.

Vidéki megrendelések posta fordultával eszközöltetnek.